

Vad var det vi såg? - En metod att prata om föreställningar

"Vad tyckte ni?". Detta leder ofta till ett kortfattat tyckande så som "bra" eller "dåligt" eller "jag fattade inte vad det handlade om", "långtråkigt" osv. Därmed har man lagt locket på för en vidare och fördjupad diskussion utan värderingar.

Om vi ut går från att scenkonst består av en mängd tecken presenterade som en helhet från scenen och att vi i publiken tolkar dessa tecken kan vi istället föra ett samtal om vad vi såg, hur vi tolkade det, vad de ville berätta och sedan reflektera kring de frågor/tankar som väcks.

Vi för då ett samtal där vi först beskriver, sedan tolkar och avslutningsvis reflekterar kring de ämnen som kommit upp i de två första stegen.

Tre regler

Metoden bygger på följande tre regler:

- 1) **Vi värderar inte.** Alltså ingen diskussion om det var bra eller dåligt, vad man tyckte om olika delar etc.
- 2) **Allt kan tolkas.** Allt som sker och syns i föreställningen antar man att det ingår i den konstnärliga idén bakom föreställningen. Ingenting finns eller sker av en slump.
- 3) **Vi utgår från oss själva.** Det är vi med våra erfarenheter som har bäst möjlighet att tolka föreställningen. Vi är våra egna auktoriteter och ingen åsikt, inte ens lärarens (!), betyder mer än någon annans.

Metoden

1) Vilka tecken fanns det i föreställningen?

Här handlar det om att göra en lista alla konstnärliga medel som användes i föreställningen. Gör det gärna på ett blädderblock eller på en whiteboard.

Exempel: Språk, kläder, smink/mask, rörelse, dans, musik, scenografi, ljussättning, ljud, text, dramaturgisk kurva, skådespelare, insläpp, publikkontakt, lokalen, tema, känslouttryck, regi, tid på dagen, förväntningar/förkunskap hos publiken

2) Hur var tecknen?

Exempel på frågor:

- Vilka kläder användes i föreställningen (färger, historiska, tidsenliga, hur var de skurna, material, etc)?
- Smink/mask, hur användes det?
- Vilken slags text fanns i föreställningen? (Realistisk, fantasifull, poetisk, drastisk, etc)
- Hur var publikkontakten? Fanns den s k fjärde väggen eller var publiken medskapande/aktiva i föreställningen?
- Hur var föreställningens dramaturgi? Fanns det den klassiska varianten med inledning, uppladdning, höjdpunkt (peripeti) och avslutning eller var det något annat mönster?

3. Vad betydde tecknen?

Här handlar det om att se vad tecknen hade för betydelse i det konstnärliga sammanhanget, d v s på vilket sätt bidrog t ex scenografin till föreställningens helhet. Oftast blir det så att det blir en pendelrörelse i diskussionen mellan tecknens innehåll (2) och deras betydelse (3). När man ändå pratar om vilken sort

Exempel på frågor.

- Vad betydde det att scenografin gick i jordtoner?
- Vad kunde det innebära att skådespelarna bar så olika kläder?
- Att musiken inte var tidstypisk, vad kunde det signalera om?

4. Reflektion

Ofta är det så att stegen 1-3 tar rätt så lång tid men hinner man till steg 4 så är det bra men inte nödvändigt.

Här handlar det om att lägga in egna erfarenheter och väga det mot vad man sett i föreställningen. Det kan också vara att man ser föreställningen ur ett samhällligt perspektiv.

Exempel på frågor:

- Har jag liknande erfarenheter som huvudpersonen i föreställningen?
- Hur skulle jag ha gjort i en liknande situation?
- Hur gör samhället för att hjälpa personer som har liknande problem som de i föreställningen?
- Vad bär jag med mig nu som jag inte tänkt på tidigare?

Denna text bygger på metoden "En väv av tecken" som ingår i Riksteaterns utbud av föreläsningar och som kan beställas därifrån.

Ulf Thörn, teaterkonsulent
2010-12-15